

Ганицька Оксана Олексіївна,
*заступник директора з навчально-виробничої роботи
державного навчального закладу «Сумське міжрегіональне ВПУ»*

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО МОБІЛЬНОГО ВИПУСКНИКА ЗАКЛАДУ П(ПТ)О

Сучасна професійна освіта характеризується значними змінами в усіх сферах свого процесу. Удосконалюються освітні стандарти, оновлюються програми, змінюються технології навчання, виховання та розвитку особистості учня.

В умовах плюралізму важливо, щоб фахівець у галузі професійно-технічної освіти орієнтувався у сучасних науково-педагогічних підходах, принципах, функціях щодо організації навчально-виробничого процесу та процесу виховання; міг не тільки використовувати й адаптувати готові методичні рішення, але й самостійно виконувати експериментальну, дослідницьку науково-методичну роботу [1].

Майстер виробничого навчання є ключовою фігурою у професійній діяльності, яка навчає, надає підтримку, сприяє розвитку навичок і забезпечує дотримання стандартів безпеки та якості виробництва. Він відіграє важливу роль у передачі досвіду та забезпеченні сталого розвитку працівників та професійних груп.

Майстру виробничого навчання належить найбільша роль в підготовці конкурентоспроможного випускника закладу П(ПТ)О. Його завдання – дати майбутнім робітникам знання, навички і вміння сформувати їх погляди і виховати в душі потреб теперішнього часу.

Майстер виробничого навчання (скорочено майстер в/н) – [педагогічна](#) спеціалізація, сутність якої полягає в навчанні учнів (слухачів) практичним навичкам їхньої майбутньої [професії](#), а також сприянні загально педагогічній функції багатостороннього розвитку особистості [3].

Успіхи роботи майстра в/н багато в чому залежить від рівня його педагогічної підготовки та професійної майстерності.

Майстер виробничого навчання повинен мати технічний склад мислення і практичні навички ручної праці, володіти основами педагогічної майстерності. Професійно необхідні: [аналітичність мислення](#), великий обсяг [оперативної](#) і довгострокової пам'яті, практичні навички з відповідної професії, гарний розподіл і перемикаємість уваги, витримка, самовладання, відповідальність, працездатність, а також чуйність, доброзичливість, спостережливість, уміння працювати з людьми [1].

У державному навчальному закладі «Сумське міжрегіональне вище професійне училище» працюють досвідчені майстри в/н, серед яких 5 закінчили Конотопський індустріально-педагогічний фаховий коледж СумДУ, 3 – Сумський будівельний коледж. А в цілому 17 педагогічних працівників здобули вищу освіту у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка.

Діяльність майстра виробничого навчання має певні особливості, які проявляються в подвійному предметі праці: він постає в ролі майстра-педагога і, одночасно, в ролі майстра-професіонала в напрямі основної спеціальності [3].

Завдання майстра виробничого навчання полягає у ефективному навчанні учнів професії та забезпеченні всебічного розвитку їх здібностей. Для успішного виконання такого завдання сучасний майстер повинен бути творчим, мобільним, цілеспрямованим, високо компетентним фахівцем у своїй галузі та ерудитом у інших галузях знань [3].

Саме тому, важливою формою підвищення кваліфікації майстра в/н є самоосвіта: самостійне вивчення питань з педагогіки, психології, методики виробничого навчання та виховання. Забезпечення безперервної підготовки майстрів виробничого навчання в

аспекті формування й розвитку їхньої майстерності – є одним із напрямків навчально-методичного супроводу, розвитку методичної компетентності.

Саме професійна компетентність майстрів виробничого навчання відображає необхідний рівень їх практичної та методичної підготовленості, дає можливість ефективно реалізовувати свої посадові компетенції, враховуючи сучасні освітні технології та сучасні тенденції розвитку виробничої сфери [2].

Цьому сприяє і індивідуальна траєкторія успішного розвитку, яка розуміється як результат реалізації особистісного потенціалу майстра через доцільний вибір ним змісту, форм, методів, технологій, прийомів освіти на основі узгодження індивідуальних цілей, потреб, мотивів, інтересів та цілей, вимог освітньої організації [2].

У нашому закладі це комплекс взаємопов'язаних цілеспрямованих дій, заходів, які спрямовані на надання всебічної допомоги майстру виробничого навчання у вирішенні методичних утруднень, це заходи, що сприяють розвитку його методичної компетентності та самовизначенню протягом його педагогічної діяльності. При цьому саморозвиток майстра в/н повинен відбуватися «з випередженням соціального виклику, лише тоді він виступає енергетичним джерелом оновлення професійної освіти і як системи, і як процесу, і як результату» [4].

Так, протягом 2023-2024 навчального року у кваліфікаційному центрі нашого закладу 18 майстрів виробничого навчання отримали відповідні професійні кваліфікації з професій:

- Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів – 7 осіб;
- Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування – 3 особи;
- Монтажник систем утеплення будівель – 8 осіб.

З метою підвищення робітничих розрядів на базі навчально-практичного центру ДНЗ «Одеський центр ПТО» пройшли стажування 4 майстра виробничого навчання за професією: «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування», а на базі навчально-практичного центру ДПТНЗ «Роменське ВПУ» пройшли стажування за професією «Штукатур» 5 майстрів виробничого навчання. У комунальному закладі «Криворізький центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі» наші 4 майстри в/н пройшли перепідготовку за професіями: «Монтажник систем утеплення будівель» (2 особи); «Монтажник-складальник металопластикових конструкцій» (2 особи).

Короткострокові курси пройшли 8 педагогічних працівників будівельної галузі за програмою «Нові можливості у сфері енергомодернізації та підвищення кваліфікації з енергоефективності», в рамках реалізації проєкту «Енергоефективний навчальний заклад». П'ять педагогічних працівників енергетичної галузі закінчили тренінгову програму «Електромонтер», що впроваджується в рамках проєкту «Підтримка відновлення соціальної та фінансової стійкості громад у постраждалих від війни громадах на сході та заході України», що фінансується Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) і виконується Helvetas Swiss Intercooperation у партнерстві з JERU. Всі педагогічні працівники, які навчались за короткостроковими програмами отримали сертифікати встановленого зразку.

Для удосконалення педагогічної майстерності на засіданнях циклових комісій обговорюються питання структури уроків виробничого навчання з малодосвідченими майстрами в/н, досвідчені колеги проводяться майстер-класи, діляться досвідом використання ІКТ при проведенні освітнього процесу за дистанційними формами навчання.

Крім того, педагогічні працівники і, зокрема, майстри виробничого навчання є постійними учасниками проєкту «Завжди поруч», практичних занять, які проводить психологічна служба, що допомагає їм виробляти стресостійкість, вміння контролювати власний психоемоційний стан у взаєминах з учасниками освітнього процесу, протидіяти булінгу, не допустити професійного вигорання.

Вважаємо, що тільки в процесі професійного розвитку можна сформувати стійкий інтерес майстра виробничого навчання до плідної роботи з учнями, зробити її ефективною, творчою, доцільною [5].

Ось чому, результатом інноваційної діяльності педагогів ДНЗ «Сумське міжрегіональне ВПУ» через активні форми індивідуальної та колективної методичної роботи у закладі є достатньо високий рівень якісного складу майстрів виробничого навчання: педзвання «майстер в/н I категорії» мають 6 осіб; педзвання «майстер в/н II категорії» – 2; звання «Відмінник освіти» – 1; повну вищу освіту мають 61%, найвищий тарифний розряд – 37% майстрів в/н.

Разом з тим, колектив не зупиняється на досягненнях, а спрямовує діяльність з педагогами на заохоченні до навчання впродовж життя для розвитку (саморозвитку) і вдосконалення (самовдосконалення) професійно важливих якостей особистості, цінностей, що спрямовані на всебічний розвиток всіх суб'єктів освітнього процесу як найвищої цінності суспільства.

Список використаної літератури

1. Герасименко Ю. С. Сучасні підходи до організації професійної діяльності майстра виробничого навчання: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. 59 с. URL: <https://surl.li/rnqxfu> (дата звернення 13.10.2024).

2. Майстер виробничого навчання: веб-сайт. URL: <http://surl.li/ghfrwr> (дата звернення 12.10 2024).

3. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамушенко, І. Ф. Кривонос та ін.; [за ред. І. А. Зязюна]. – К.: Вища школа, 2004. – 422 с.

4. Педагогічні умови розвитку методичної компетентності майстра виробничого навчання. URL: <https://naurok.com.ua/pedagogichni-umovi-rozvitku-metodichno-kompetentnosti-maystra-virobnichogo-navchannya-150725.html> (дата звернення 14.10.2024).

5. Подопригора В. В. Професійна компетентність майстрів виробничого навчання: стан, проблеми та перспективи розвитку. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-profesiyna-kompetentnist-maystra-virobnichogo-navchannya-114802.html> (дата звернення 14.10.2024).